

In dals chauns pasturs da la razza Maremmano-Abbruzzese che protegia quella muntanera nursas e chauras.

Guardiaselvaschina Guolf Denoth e Hannes Jenny (da san.) orienteschan ils meds da massa.

Fidaivels gidanters encunter attatgas da l'urs

Chauns spezials protegian nursas sin l'Alp Grialetsch al sid dal Flüela

■ (anr/grc) Dapi in'emna pertgiran sin l'Alp Grialetsch, en la regiun dal Pass dal Flüela, dus chauns-pasturs da la razza Maremmano-Abbruzzese la muntanera nursas di e notg cunter attatgas da l'urs. Ina meglra protecziun cunter animals da rapina gronds na dettia i betg, è vegni rapportà il venderdi passà al lieu. Dentant er quests chauns-pasturs, per quest adiever èn surtut adattadas las razzas Maremmano-Abbruzzese ed il Pyrenäen Berg-hund.

Alp da 34 kilometers quadrats

Sin l'Alp Grialetsch, en la part dal sid dal Pass dal Flüela, pasculeschan sin 34 kilometers quadrats sper intginas vatgasmamma cun vadès, varsaquantas chauras ed otg chavals er 940 nursas. A partir da la fin zercladur èn 14 da questas vegnidas sdrappadas dad in dals trais urs che giran en l'Engiadina Bassa. «Metter durant la notg en in claus ina muntanera talmain gronda è simpla-main nunpussaiavel», ha il president communal da Susch, cultivader e fittadin da quell'alp Emil Müller ditg a chaschun d'ina orientaziun als meds da massa dal Center da furmazion e cussegliaziun agricula Plantahof en il lieu.

Pasturs èn sco sin spinas

«Garanzia assoluta na pon ils chauns betg dar, ed il material da far saiv na pudes er betg vegnir transportà en tuts ils territoris intransibels da questa alp», ha ditg Emil Müller, «nus avain la speranza che nus pudaian almain proteger ina gronda part da la muntanera», ha el ditg e cuntinuà: «Sche igl va uschè enavant cun las attatgas da l'urs sche strappatscha quai la pastriglia betg mo psichicain, mabain er corporalmain.»

Gruppa entra en acziun cunter attatgas da l'urs

Cun agid da chauns-pasturs da razza speziala è avant quatter onns vegnida stgafida ina uschenumnada gruppa che entra en acziun cunter attatgas d'animals da rapina gronds sin muvel manidel, ha Daniel Mettler, il coordinatur da la protecziun da las muntaneras da la Svizra, rapportà. Quasi a partir da l'entschatta han las pasturas Kathrin Rudolf e Riccarda Lüthi fatg part da questa acziun da l'Agridea. Uss èn quellas duas dunnas giuvnas en acziun sin il Pass dal Flüela cun dus chauns da la razza Maremmano-Abbruzzese.

Blessà duas nursas

Dacurt han las duas pasturas scuntrà il

l'urs. El nun haja sdrappà naginas nursas, dentant l'urs haja s'avischinà a la saiv dal claus da las nursas e haja blessà duas. Las pasturas han pudì observar quest animal da rapina sin ina distanza da circa 100 meters en la glisch da lur reflecturs. «Nus avain clamà a sbragì enfin che l'urs è sa retratg plaunsieu en la zundra», ha Riccarda Lüthi rapportà.

Tge che fiss capità sche ils chauns na fissan betg stads poss'ins strusch dir, ha Hannes Jenny, biolog da selvaschina da l'Uffizi da chatscha e pestga dal chantun Grischun manegià. En tuts cas fissi stà da far quint cun «ina bilantscha pli mala», ha el manegià.

25 chauns en servetsch mobil

En tut la Svizra èn oz en servetsch 130 chauns-pasturs per la protecziun da las muntaneras. Da quests èn 25 uschenumnads «chauns da protecziun mobils». Sco che Daniel Mettler ha orientà vegnia collavurà cun persunas cun experienza da las Pireneas e da las Abruzzas. Ils chauns cun la pastriglia en furma da gruppas mobilas en acziun cunter attatgas da l'urs stettian trais enfin quatter emnas en in lieu, alura saja la pastriglia pil pli en il cas da sorprendere ils chauns per «pli u main» garantir la protecziun da las muntaneras.

Las duas pasturas Kathrin Rudolf e Riccarda Lüthi (da san.) han l'incumbensa da proteger la muntanera cunter attatgas da l'urs.